

A nagyok árnyékában ^[1]

Egy cserekapus Puskásról, Kocsisról, Cziborról és a Honvéd 1956-os túsajáról

„Puskás volt az, aki szembeszállt a vezetőkkel, és megpróbálta nehézségeimet könnyebbé tenni. [...] Ahogy visszaemlékszem, sok játékosnak segített, nemcsak a Honvéd berkein belül, hanem más csapat játékosain is. Én Puskást 1950 előtt, mint labdarúgót nem ismertem közelebbről, csak újságon keresztül. A Honvédben megismertem emberi jó tulajdonságait, és mint labdarúgót is. Mint ember nagyon jószívű, és mindenkin segített, akin tudott. A csapaton belül a kisebb játékosok mellé állt, ha az a játékos esetleg segítségre szorult. A kollektívát soha nem bontotta, hanem inkább összefogta.”

Bevezetés

Az aranycsapat történetéről sokan és sokat írtak már. Ez a történet egyesek szerint 1949-ben, *Sebes Gusztáv* szövetségi kapitánnyá történő kinevezésével, mások szerint 1950-ben, a veretlenségi sorozat megindulásával kezdődött. A véget illetően sincs konszenzus: vannak, akik úgy gondolják, az 1954-es elvesztett világbajnoki döntő után a csapat már nem tekinthető aranycsapatnak, és vannak, akik szerint az aranycsapat története 1956-ban ért véget, amikor a Honvéd nyugat-európai és dél-amerikai túsajáról az együttes három meghatározó játékosa, Puskás, Kocsis és Czibor nem tért haza.

1956-os túsajáról a csapat, sőt csapatok (a válogatott és a legerősebb klubcsapat, a Honvéd) széteséséről, a kint maradás indítékairól sokat írtak már, ez nagy vonalakban ismert. Ezek az elbeszélések mindazonáltal többnyire a „nagy” játékosokra koncentrálnak, egyébként érthetően. Közös az erről szóló írásokban az is, hogy - a három labdarúgó okán - nemcsak valaminek a végéről szólnak, hanem másvalaminek a kezdetéről is. Hiszen egyik említett labdarúgó pályája sem ért véget 1957-ben, az illegális külföldön maradással, és a hazai sportvezetés által elért eltiltással. Mindhármán folytatni tudták, bizonyos értelemben újra tudták kezdeni karrierjüket, nem is akárhogyan. Főleg Puskásról mondható ez el, aki a Real Madrid együttesével hatszoros spanyol bajnok és háromszoros BEK-győztes lett (további két alkalommal a döntőig jutott), sőt a spanyol válogatottal az 1962-es világbajnokságon is játszott. Am nem kellett szégyenkeznie Kocsisnak és Czibornak sem, akik a Barcelonával kétszer nyertek bajnokságot, és bejutottak a BEK-döntőbe is.

Természetesen az is széles körben ismert, hogy a „nagyok” mellett is több tucat focista hagyta el az országot 1956-ban, és talált magának csapatot Nyugaton. Az itt közölt dokumentumok egy közülük való játékos hazatérésekor adott beszámolója az 1956-1957-ben történekről, és - nem mellesleg - a „nagyokról”.

Garamvölgyi Ágoston (Glasz Ágoston néven) 1928-ban született Budafokon. Faszobrásznak tanult, emellett a Budafoki MTE csapatában focizott, 1945-től védte a felnőtt csapat kapuját. 1950-ben bevonult katonának, rövidesen sportszázadba került, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy a Honvéd Sportegyesület labdarúgója lett. Még ebben az évben, majd 1952-ben is bajnokságot nyert az együttesel, ám nem sokszor léphetett pályára az első csapatban, amin aligha csodálkozhatunk, hiszen Grosics Gyulát kellett volna kiszorítani a helyéről. 1953-ban át is került a Szolnoki Légierőhöz, amelyel két év múlva feljut az első osztályba. 1956 elején visszakért a Honvédba, bár - immár Faragó Lajos mellett - ekkor sem sokszor került a kezdő tizenegybe.

1956. október 31-én a csapattal együtt Garamvölgyi is elutazott az Athletic (akkori hivatalos nevén Atlético) Bilbao elleni BEK-meccsre. (Sem a november 22-ei, hazai győzelmet hozó bilbaói mérkőzésen, sem pedig a december 20-án Brüsszelben rendezett, döntetlenre végződő visszavágón nem lépett pályára.) Részt vett a - más klubok Nyugatra menekült játékosaival megerősített - csapat dél-amerikai túsaján, majd ezt követően is kint maradt. Pár hónap után a Karlsruher SC játékos lett, eltiltása miatt azonban egyszer sem léphetett pályára a klub színeiben. 1958 márciusában visszatért Magyarországra. Visszavonulásáig a jobbára másod- és harmadosztályban játszó Budapesti Spartacus kapusa volt.

Garamvölgyi Ágoston engedéllyel tért haza, ami azt jelentette, hogy nem indítottak ellene eljárást azért, mert jogellenesen külföldön maradt, feleségét és kislányát pedig kicsempéztette az országból. Ugyanakkor, mint minden hazatérőt, őt (és feleségét) is kihallgatta a politikai rendőrség. Miután honvédségi alkalmazott volt, vele a BM II/1. Osztály, azaz a katonai elhárítás foglalkozott. Be kellett számolnia arról, milyen tevékenységet végzett, és kikkel találkozott külföldön. Pár hét múlva ugyanezen ok miatt a lakóhelye szerint illetékes XXII. kerületi rendőrkapitányság politikai nyomozó szerve is kihallgatta. Garamvölgyi vallomása nemcsak a saját személye miatt érdekelte az állambiztonságot. Sokat mond, hogy a katonai elhárítás előtt tett vallomásának a jegyzőkönyvét Puskás Ferenc „Vándor” fedőnéven nyitott körözési dossziéjában helyezték el. Ide kerültek a kint maradt játékosokról és vezetőkről íratott önvallomásai, illetve ezek gépelt tisztázata is.

„Puskás Ferenc v. örgy. (1927. Bp., Bíró Margit) alkalmazotti származású, pkv. magyar állampolgár és nemzetiségű, Bp. XIV. Columbus u. 55/d. sz. alatti volt lakos” körözését 1958 májusában rendelte el a katonai elhárító osztály. Az indoklás szerint október 23. után „megnyilvánulásával és magatartásával támogatta az ellenforradalmat”, majd „október 30-án a Honvéd csapatával dél-amerikai turnéra távozott, onnan nem tért haza”. Az elsöre vonatkozóan sajnos semmiféle bizonyítékra nem hivatkozik a határozat, míg a második állítás erősen csúsztat, hiszen az együttes nem túsajára, hanem hivatalos mérkőzésre utazott ki. A fő ok persze az volt, hogy Puskás katonatisztként maradt kint, azaz nem egyszerűen „disszidált”, hanem - az állambiztonság szerint - hazaárulást követett el.

Puskással egy időben nyomozást rendeltek el *Czibor Zoltán* (százados) és *Kocsis Sándor* (őrnagy), továbbá a csapat orvosa, *Fried Tamás* (százados) ellen is. Cziborral szemben azt is felhozták, hogy részt vett a fegyveres harcokban, illetve attól is tartottak, hogy „az imperialista hírszerző szervek hazánk ellen felhasználják, esetleg hazaküldik feladattal”. Kocsis és Fried ügyét már 1960 elején lezárták, mert az állambiztonság információi szerint egyikük sem gyanúsítható ellenséges tevékenységgel, és a hazatérésükre sem lehet számítani (családjaikkal Spanyolországban, illetve Kanadában telepedtek le). Igazából Czibor esetében sem állapítottak meg mást, azaz ő sem adott ellenséges nyilatkozatokat, és esze ágában sem volt hazatérni, az ő ellenőrzését azonban továbbra is szükségesnek tartották. Talán az játszott ebben közre, hogy a játékos fegyveresen részt vett a forradalomban, illetve a dél-amerikai túra során több csapattársát is ávos spiclinek nevezte. A dolog érdekessége, hogy 1953-tól 1956 októberéig ő is a katonai elhárítás hálózati személye volt „Sztójánovits Péter” fedőnéven. (Ezt a tényt az állambiztonság ki akarta használni: az első tervek szerint fel kívánták vele venni a kapcsolatot, majd ettől elálltak, és kompromittálni akarták, de ez nem sikerült.) Bármis állt a háttérben, a politikai rendőrség annyira tartott Czibortól, hogy még 1962 tavaszán is operatív tervet készítettek a megfigyelésére. Pár hónappal később azonban az immár BM III/IV. Csoportfőnökség néven működő katonai elhárítás mégis lezárta a labdarúgó körözési dossziéját.

A legtöbb munkát az állambiztonságnak azonban kétség kívül Puskás adta. A labdarúgó igen élénk levelezést folytatott itthoni rokonaival, barátaival, egykori csapattársaival. A politikai rendőrség egyrészt ellenőrizte ezeket, másrészt maga is íratott levelet „Eperjesi” fedőnevű ügynökével, azaz *Erdélyi Jenő*vel, aki 1956 előtt a Honvéd elhárító tisztjeként dolgozott, és személyesen ismerte Puskást. A kapcsolat létre is jött, de sokkal többet nem tudtak meg belőle, mint a focista többi üzenetéből: jól érzi kint magát, és nem kíván hazatérni. Az aktív magyarországi kapcsolata, továbbá a Kása Ferenc állítólagos amerikai ügynökkel fennálló kapcsolata miatt szükségesnek tartották további ellenőrzését. Cziborhoz hasonlóan tőle is tartottak, ezért 1962 márciusában operatív tervet dolgoztak ki az ellenőrzésére. Annak ellenére, hogy megállapították: a labdarúgó nem folytat ellenséges tevékenységet. Ám tisztázandónak tartották, hogy „Kása nem használja-e fel olyan illegális munkára, amelyről ő [azaz Puskás] nem is tudja, hogy ellenséges tevékenységet fejt ki!” 1962 októberében még ellenőrzésének továbbfolytatására tettek javaslatot, ám decemberben már a körözés megszüntetésére adtak utasítást. A dossziéját lezáró határozatot 1963. január 20-án hozta meg a III/IV. Csoportfőnökség 2/a. alosztálya.

Írásomban Garamvölgyi Ágoston két kihallgatási jegyzőkönyvét, valamint a Puskásról, Cziborról és Kocsisról, továbbá *Kalmár Jenő* edzőről szóló önvallomásait közlöm (a mai helyesírásnak megfelelően, az elírásokat javítva). Az első kettő magának a túsajának a lefolyását adja, bepillantást engedve a mérkőzések közötti, pénz- és csapatkereséssel eltöltött mindennapokra. Az önvallomások is részben erről szolgálnak információkkal, mintegy kiegészítik a kihallgatási jegyzőkönyveket. Ezen kívül azonban arról is képet alkothatunk, hogy miként látta egy cserekapus a Honvéd (és az aranycsapat) meghatározó játékosait.

1. Garamvölgyi Ágoston kihallgatási jegyzőkönyve 1958. március 19.

Belügyminisztérium

II/1. Oszt. A. alo.

Szigorúan titkos!

Kihallgatási jegyzőkönyv

Budapest, 1958. március 19.

Garamvölgyi (Glasz) Ágoston

Budafok, 1928

Huhn Teréz

faszobrász

pa. , Honvéd kapus

4 polgári

vagyontalan

Szolg[álati]. helye HSE volt.

Jelenleg nincs munkahelye.

Budafok, Ják u. 1. sz.

Kérdés: Sorolja fel azokat a helyeket, ahol hosszabb ideig tartózkodott. Beszéljen arról, hogy ott miből élt, mivel azt mondja, hogy kinn tartózkodása alatt rendszeresen nem sportolt, nem dolgozott.

Felelet: 1956. október 31-én, miután elhagytam a magyar határt, az első állomásom Bécs volt. Bécsben a Honvéddal kb. 5-6 napot tartózkodtam. Bécsben csak a csapattal mentem együtt, amikor a városba ki lehetett menni. A továbbiakban is állandóan a csapattal együtt tartózkodtam egészen 1957. február közepéig, amikor a dél-amerikai túra befejeződött. A túra befejezése után Amszterdamba mentünk Puskás Ferenc[cel], Kocsis Sándor[ral], Östreicher Emillel , abból a célból, hogy vízumot kapjunk Ausztriába, Bécsbe. Amszterdamban 2 napig tartózkodtunk. Tartózkodásunk ideje majdnem teljes egészében a vízum-megszerzéssel telt el. A vízum megkapása után azonnal elindultunk Bécsbe.

Bécsbe való érkezés után a sajtóból tudomásomra jutott, hogy a FIFA által 1957. aug. 3-ig el vagyok mindenféle játéktól tiltva. Így saját magam igyekeztem sorsomat intézni. Ebben az időben feleségem Olaszországban volt, Bordigherában gyermekemmel együtt. Majd egy hét múlva telefonmeghívásomra eljött hozzám Bécsbe. Ezt azzal a szándékkal tettem, hogy hazajövünk. Mégis úgy döntöttünk, hogy kinn maradunk. Ugyanis ekkor rendelkeztem 2500 dollárral, amit a dél-amerikai turnéért kaptam. Miután feleségemmel megállapodtam abban, hogy egyelőre nem jövünk haza, Bécsben a Hotel Münchnerhofba mentünk lakni. Itt kb. 1 hónapig laktunk, majd átköltözködtem Neubauba , ahol április közepéig tartózkodtam. Ez idő alatt levélen keresztül felvettem a kapcsolatot Benito Valentével, olasz autótulajdonossal, aki egyben személyautó-fuvarozó volt. Amíg Bécsben tartózkodtam, és a választ Olaszországból nem kaptam meg, folyt az előkészület a görögországi turnéra. A turnéra a csapat össze is lett állítva, melyben én is benne voltam. Azonban, mivel megkaptam Olaszországból az értesítést és a vízumot, így nem Görög-, hanem Olaszországba mentem Benito Valentéhez, aki személyesen jött értem kocsival. Míg Bécsben tartózkodtam, rendszeresen összejöttem Puskással, Östreicherrel, Havas Icával, Kocsissal, D. Szabóval , Szolnokkal és Grosiccsal. Ők mindvégig azt tudták rólam, hogy én velük fogok menni.

A fenti társaság általában naponta találkozott [a] Münchnerhof Szállodában és a Goál eszpresszóban, ahol a görög különítmény megbeszélésre jött össze. Ugyancsak ez idő alatt részt vettem 2-3 edzésen is. Amikor a csapat Görögországba elindult, én azon a napon mentem el Milanóba.

Kérdés: Milyen céllal maradt le a Görögországba induló csapattól? Kinek az ajánlására vette fel a kapcsolatot Benito Valentével:

Felelet: A Görögországba induló csapattól elsősorban azért maradtam le, mert közben megkaptam Olaszországból az értesítést, amit ugyan én nem közöltem Östreicherrel. Neki csupán azt az indokot hoztam fel, hogy nem tudom, milyen összeget kapok, és később esetleg csak ebből víszályok lehetnek. Így helyettem Majoros nevű volt KISTEXT játékost vettem fel.

Benito Valentével a kapcsolatot még olaszországi túránk alkalmával vettem fel. Ugyanis a csapat tagjai ez a személy fuvarozta személygépkocsiján. A hozzá intézett levelet saját elhatározásomból írtam neki, amelyben megkértem, hogy hajlandó-e velem az alábbi alapon tárgyalni. A levélben ezt írtam: „.... Én rendelkezem 800 dollárral, jó lenne, ha közösen vásárolnánk roncs kocsikat, és azt megjavítva továbbadnánk, és a nyereségből fele-fele alapon osztoznánk.” Benito levélben válaszolva ezt elfogadta, megírta, hogy kocsival jön értem. Így történt, hogy családommal együtt Benito elvitt bennünket Milanóba. Odaérkezésünk után saját lakásán helyezett el bennünket, ahol 4 napig tartózkodtunk. Szóban történt megállapodás után én a 800 dollárt átadtam részére, amit a beszélgetésekből megállapítva saját részére bankba tett. Ez miatt közte és köztem nézeteltérés lett, én követeltem vissza a pénzemet, de ő nem akarta. Végül is 100 dollár kivételével a pénzt mégis visszafizette.

Miután kapcsolatom Benitóval megszakadt, családommal együtt átköltöztem Bordigherába. Mielőtt elutaztunk Milanóba, beszéltem Soltész nevű volt magyarral, aki játékosügynök volt. Soltész elmondta, hogy Kocsist akarja elhelyezni. Személyemre vonatkozóan annyit mondott, hogy mint kapusnak nagyon nehéz a helyzetem, de ha valamit tud segíteni, akkor szólni fog. Bordigherában négy és fél hónapot voltunk. Ez idő alatt feleségem levelezésben volt Puskásnéval, mivel ő is oda akart jönni Bordigherába. Én, míg pénzem volt, Östreichernek nem írtam. Levélen keresztül Cziborral, Kása Ferencsel (bécsi lakossal) és szüleimmel tartottam kapcsolatot. Kásának azt írtam meg, hogy Benito Valentével milyen helyzetbe kerültem. Többek között még azt is megírtam, hogy amennyiben még [egy] ilyen csirkefogóval találkozom, rövidesen hazamegyek. Kása levelemre azt válaszolta, hogy ő tudta erről az emberről, hogy nem lehet vele üzletet kötni. Ha anyagi nehézségeim lesznek, vagy esetleg csapatot nem kapok, akkor Ausztriában biztos kapok csapatot.

Amikor Bordigherába megérkeztünk, egy hotelben kaptunk szállást. Majd kb. egy hét után találunk egy magánlakást. Ezt azzal a céllal vettük ki, hogy feleségem tudjon főzni, mert egyébként nagyon sok volt a kiadásunk. A Bordigherában való tartózkodásunk nagy részét a tengerparton töltöttük el. Egy-két alkalommal esti szórakozáson is részt vettünk, több alkalommal moziba jártunk. Hetenként egy-egy alkalommal felkeresett lakásomon egy Norbert nevű személy, de vele szorosabb kapcsolat nem alakult ki. Ez a személy legtöbb alkalommal a Puskásné felől érdeklődött. Állítólag levelezési viszonyban álltak egymással. Puskásné 2 hónap után megérkezett, és ugyanabban az épületben lakott, ahol mi. Ezután történt, hogy Norbert felajánlotta részemre, hogy a Rivierán [az] egyik csapathoz elhelyez edzőnek. Ebből azonban nem lett semmi, mert időközben egyedül elutaztam Cziborhoz. Én, mivel a pénzem fogyott, levél útján megkerestem Östreicher Emilt, és a következőket írtam neki: „.... Kötelességemnek tartom, hogy felkeresselek, mivel mégiscsak te voltál a Honvéd vezetője. Pénzem fogytán van, ha tudsz részemre esetleg valamit, keressél fel levéllel, ha válaszod nemleges, akkor is várom.” Megírtam neki azt is, hogy van három kiscsapat, ahol edző lehetnék, ami biztos, de ha te tudsz jobbat, akkor ne foglalkozunk ezzel.

Levelemre kaptam egy választ, hogy a görög csapat Egyiptomban fog túrázni, ahova engem is elvisznek. A görög vízumom Rómában lesz, amit ott felvehetek. Erre felkerestem táviraton keresztül Czibor Zoltánt azért, hogy ha tud, várjon az állomáson. Kb. 1957 júniusában lehetett, hogy én megérkeztem Cziborhoz, akinek megkértem arra, hogy jöjjön el velem a görög konzulátusra. Elindulás után találkoztunk a régi római pálya előtt egy kis presszóban Sárosi Györggyel. Sárosi megkérdezte tőlem, mi van velem. Én elmondtam, hogy a görög konzulátusra megyek. Sárosi megadta a címet, valamint közölte velem, hogy állás nélkül van. A konzulátuson a vízumról nem is tudtak. Mivel mégis úgy döntöttem, hogy még várok, talán meg fog jönni a vízum, egy hetet töltöttem Czibornál. Az egy hét általában szórakozással telt el, és az edzéseiket néztem meg. Ez idő alatt jött egy távirat Östreicher-től, hogy a túra dugába dől, de az ügyem folyik.

Ezt követően visszautaztam feleségemhez. Majd két hét múlva megérkezett Puskás Ciprusból. Közben lejárt az ott-tartózkodási vízumom, amit meg kellett hosszabbítani. Ezt megkaptam, ami két hónapi hosszabbítást jelentett. Puskásékkal egy konyhán voltunk. Egyik alkalommal javasolta Puskás, hogy keressem fel Östreichert, és kérjek tőle pénzt. Ennek alapján újból írtam Östreichernek, hogy mi van az ügyemmel. Válaszomra azt írta, várjak nyugodtan, minden rendben, küldök 100 dollárt, ha megkaptad, azonnal válaszolj.

Puskás egy hétig tartózkodott ott. A beszélgetésünk általában a görögországi ügy körül forgott, amire maga Puskás azt mondta, hogy fog menni. Puskás elutazásakor nem közölte, hová megy, csak később tudtam meg, hogy Bécsbe ment.

1957 augusztusában kaptam újból egy levelet, hogy azonnal utazzak Bécsbe, mert a görög ügyből lesz valami. Ennek alapján el is indultunk, Puskásnétól kértem segítséget, hogy el tudjunk utazni. Amikor megérkeztünk Bécsbe, Östreicher és Puskás mellett dolgozó Ali nevű személy várt az állomáson.

Kérdés: Miután visszament Bécsbe, meddig tartotta Östreicherrel a kapcsolatot? Kikkel vette fel a kapcsolatot annak érdekében, hogy Nyugat-Németországba az egyik csapathoz mehessen?

Felelet: Amikor visszamentem Bécsbe, és találkoztam Östreicherrel, a részemre kifizetett kéthavi fizetést, annak fejében, hogy ez a görögötől van. Ez 9000 schilling volt. Ezután Badenbe, [a] Hotel Stadt Wienbe mentem lakni, ahol velem együtt lakott Östreicher. Itt nem laktunk soká, mert a hotel bezárt. Átköltöztünk Josef-Hofba Östreicherékkel együtt, ami egy panzió volt. Megjegyezni kívánom, hogy Puskás után többször érdeklődtem, mivel azt tudtam, hogy Bécsben van, de róla senki nem nyilatkozott, hogy hol van. Majd később tudtam meg, hogy beteg volt, és ezért nem akarták megmondani. Mivel a görög ügy érdekelt, több alkalommal Östreicherrel együtt bementünk Bécsbe. Így egyik nap találkoztam Puskással, aki nem nyilatkozott, hogy miért nem lehetett megtalálni. Ugyancsak ebben az időben találkoztam Bánkútival, akiről tudtam, hogy a Honvéd motorversenyzője volt. Bánkútitól megkérdeztem, mit keres itt. Erre elmondotta, hogy ő a Magyar Menekültügyi Iroda vezetője, illetve sportelnöke. Beszélgetésünk nem volt sok, még megkérdezte tőlem, hogy részt kívánok-e venni azon a túrán, ami Hollandiával lesz. Pontos választ nem adtam, mert nem tudtam, mi lesz a görög túrával.

Bécsben Östreicherék biztatására még két hónapig vártam türelmesen, hogy valami lesz a görögországi ügyben. Közben egyik alkalommal Östreicher célzást tett arra, hogy az egész ügy azért húzódik, mert az a személy, aki intézte a görög ügyet, apja által, aki Londonban él, Londonba lett rendelve, és most már nem tudja, mi lesz. Mivel láttam, hogy valóban bizonytalan a helyzet, felvettem a kapcsolatot Fazekas Árpád, Dózsa volt kapusával levélben Nyugat-Németországban, valamint Mogyorósi Károlyval, ugyancsak Nyugat-Németországban lévő játékosal. Levelemre mindkét helyről kaptam választ, melynek alapján ígéretet kaptam arra, hogy segítségemre lesznek.

Mielőtt azonban kimentem Nyugat-Németországba, a görögországi ügy lezárult azzal, hogy az előre kifizetett összegben felül még kaptunk egy bizonyos összeget fájdalomdíj címén. Én így kaptam 1800 dollárt, ami schillingben 47 000-et tett ki. Hogy a pénzem el ne fogyjon, 1957 novemberében felvettem a kapcsolatot Münchenben Fazekassal. Nála tartózkodtam két hétig, mely idő alatt egy játékosügynök, neve Rác György, először egy helyi csapathoz, majd a Karlsruhe klubcsapathoz ajánlott be. Ennél a csapathoz az volt a megállapodásunk, ha a feleségem utánam jön, részére lakást biztosítanak, a pénzösszeget felül. Én a csapathoz tartózkodtam 1958. március 3-ig, mely időre részemre kifizettek 5000 márkát, melyből 1500 márkát Rác György vett fel költségek fedezése címén.

Mielőtt Ny-Németországba kimentem, kb. 30000 schillingem volt, amit beváltottam később Ny-Németországban márkára.

Kérdés: Ny-Németországban való tartózkodása alatt kivel találkozott? Számoljon be arról, hogy március 3-ig hol, merre járt, és milyen célból!

Felelet: Miután kimentem Ny-Németországba, első utam Fazekas Árpád volt kapus ismerősömhöz vezetett. Ugyanitt találkoztam Zsámboki József volt Dózsa-játékosal, mivel egy házban laktak. Róluk annyit tudtam meg, hogy egy csapatban játszottak. Fazekaséknál eltöltött időt arra használtam fel, hogy velük együtt tréningre jártam. Esténként pedig egyik vendéglőbe jártunk biliárdozni. Továbbá találkoztam Rác Györggyel, aki egyben az ügyemet is intézte. A Fazekas lakásán megbeszéltem még Molnár szombathelyi volt játékosal, aki az Ezernyelcsázhatvanas csapatnál játszott Melbourne-ben. Emlékezetem szerint Fazekas kint élő rokonával beszéltem meg. Nevére nem emlékszem, annyit tudok, hogy pécsi volt az illető, és kinn szabómestersége volt.

Mikor a Rác által ajánlott csapathoz kerültem, ott találkoztam Vída Ferencsel, aki a csapat elnöke volt. Valamint Csernaival, aki engem személyesen nem ismert. Azt állította rólam, hogy lehet, hogy kézilabda-kapus voltam. Mivel próbajáték után azt a választ kaptam, hogy majd választ adnak pár napon belül, én ezt nem vártam meg, hanem újból visszamentem Münchenbe, Fazekashoz. Itt találkoztam Szabó Bélával, aki Karlsruhéban egy kesztyűgyárat vezetett. Ez azért lett küldve, hogy megtudjon rólam dolgokat, és bejelentse, hogy hétfőn várnak. Ez az illető másnap Ráccsal együtt saját kocsijával vitt be Karlsruhéba.

Miután beérkeztem, történt a végleges megállapodás közöttünk. Ameddig feleségem meg nem érkezett, egy kis hotelben laktam. Miután feleségem megérkezett, december 15-re lett lakásunk. Amíg a hotelben laktunk, meglátogattott egy magyar család, M. F. és felesége, akik kb. egy hónapja tértek vissza Magyarországra. Lakásuk: Budafok, [...].

A jegyzőkönyvben foglaltak a valóságnak megfelelnek, melyre [] kényszerítő körülmények nélkül tettem meg, és aláírással megerősítetk.

kihallgató

kihallgatott

Jelzet:ÁBTL 3.1.5. O-11912. 43-47. oldal

2. Garamvölgyi Ágoston kihallgatási jegyzőkönyve 1958. április 28.

Budapesti Rendőr-főkapitányság

XXII. ker. Politikai Nyomozó Osztály

Jegyzőkönyv

Garamvölgyi Ágoston kihallgatásáról

Budapest, 1958. ápr. 28.

[popup title="[...]" format="Default click" activate="click" close text="A kihallgató által felvett személyes, valamint a Garamvölgyi által előadott önéletrajzi adatokat nem közlöm."]

Ismertesse azt, hogy a Magyar Népköztársaság területét milyen körülmények között hagyta el, feleségével közölte a szándékát, miszerint a túráról nem kíván hazatérni.

Mint már önéletrajzomnál is említettem, a Honvéd csapatával 1956. október 31-én Spanyolországba utaztunk az Európai Kupa-mérkőzés megtartása érdekében. Útközben Essenben, Brémában, Brüsszelben, Párizsban, Rouen[ban] mérkőzéseket tartottunk. Ezután érkezünk csak meg Spanyolországba. Itt megtartottuk a mérkőzést, majd utána Madridban és Barcelonában és Sevillában is játszottunk egy-egy mérkőzést. Ez emlékezetem szerint 1956. november 22-én volt. Ezután az előzetes megállapodás szerint Budapesten kellett volna megtartani a spanyol[okkal a] visszavágót, azonban az akkori helyzetet figyelembe véve a vezetőség úgy határozott, hogy a visszavágót Brüsszelben tartjuk meg. Ez meg is történt. Ez a mérkőzés után a csapatnak haza kellett volna térni. A csapat tagjai nagy része nem kívánt azonban hazatérni, köztük én sem, mivel hazatérésünk előtt még egy túrát akartunk létrehozni Dél-Amerikában.

Itt szeretnék a kérdés másik szakaszára rátérni, arra, hogy amikor én hazulról elindultam a túrára, akkor még bennem nem élt az a gondolat, hogy nem térek haza, és így erről a kérdéssel feleségemmel nem is beszéltem. Feleségem abban a hiszemben volt, hogy én a túra végeztével hazatérek.

[popup title="[...]"] format="Default click" activate="click" close text="Garamvölgyi – kihallgatói kérdésre – a továbbiakban arról beszélt, hogy miként juttatta ki a feleségét Magyarországról.]

Mikor Spanyolországban a mérkőzéseket lejátszottuk, akkor Milánóba érkezünk, ide utaztunk el a csapat tagjaival. A dátumokra már nem jól emlékszem, de emlékezetem szerint 1956. december 6-án vagy 7-én, mikor Milánóból Rómába utaztunk át, akkor ott felkeresett engem Schwartz, és közölte velem, hogy a feleségem már Bécsben van. Ennek alapján követelte tőlem a 2000 dollárt. Én ekkor a pénzt nem adtam át, mivel nem voltam meggyőződve Schwartz állításáról. Ekkor Schwartz közölte velem, hogy feleségem [a] Münchenerhof Hotelben tartózkodik. Én a hotelt felhívtam. Feleségem valóban jelentkezett, a hangjáról megismertem, hogy valóban ő beszél. [...] Miután meggyőződtem arról, hogy a feleségem valóban megérkezett, Schwartznak átadtam 1000 dollárnak megfelelő különböző valutát. A fennmaradó 1000 dollárt a csapat akkori vezetője, Östreicher Emil vállalta magára, azzal a kikötéssel, hogy további mérkőzésekig addig nem kapok prémiumot, míg a fenti összeg kiegyenlítést nem nyer.

A pénz kiegyenlítése után visszatértünk Milánóba, ahonnan Brüsszelbe repültünk az Európa Kupa visszavágó megtartása érdekében. A mérkőzés megtartása után visszatértünk repülőgépen Milánóba. A repülőtéren már a feleségem várt, a csapat többi tagjainak feleségeivel együtt. Itt kívánom azt megemlíteni, hogy amikor én Rómából felhívtam a feleségem, akkor még egypár napig Rómában tartózkodtam a csapat többi tagjaival együtt. Ez alatt az idő alatt én már intézkedtem, hogy a feleségem megkapja a beutazást Olaszországba, Milánóba. A beutazási engedélyt Sárosi György, az AS Roma futballcsapat trénerére intézte el. Mikor mi Rómából Milánóba repültünk, és ott a repülőtéren egy másik gépbe szálltunk át, mely Brüsszelbe repült, akkor már a feleségem Milánóban volt, ő is megjelent a repülőtéren, de ez alkalommal csak pár szót tudtunk egymással váltani, mivel a gép kis idő múlva indult. Így tehát csak mikor visszatértünk Milánóba, akkor kerültünk tulajdonképpen véglegesen össze a feleségemmel.

A karácsonyt a csapat összes tagjai [!] Milánóban töltötték. Én úgy emlékszem, hogy én a feleségemmel együtt a Hotel San Carlóban szálltunk meg.

1957. január 13-án indultunk csak el Dél-Amerikába. A túra alkalmával Rio de Janeiro[ban], São Paulo[ban], Caracasban játszottunk mérkőzéseket. Ez volt az a túra, amely már nem engedély alapján lett megtartva. Caracasban történt mérkőzés után a csapat feloszlott, és annak a következménye volt, hogy míg mi a túrán voltunk, a csapat egyes tagjainak a feleségei - kik ugyancsak dicsizdási formájában kerültek ki külföldre - hazatértek Magyarországra, és otthonról hívták fel férjeiket, hogy térjenek ők is haza. Míg én a túrán odavoltam, az alatt az idő alatt a feleségem a kislánnyal együtt Bordigherában egy kis panzióban tartózkodott.

Caracasban úgy határozottunk, hogy Ausztriába, Bécsbe repülünk, és ott megbeszéljük, hogy mi lesz a csapattal, ki megy haza, és hogy ott egy búcsúestét tartunk. Beutazási engedélyt azonban Bécsbe nem kaptuk meg, miért is én úgy határoztam, úgyszintén a csapat többi tagjai is, hogy Amsterdamban elintézzük a további utazásunkat. Ugyanis, hogy érthetőbb legyen a valómásom, csak Amsterdamban tudtuk meg, hogy Bécs nem adta meg a beutazási engedélyt. Így akik az útlevelek alapján Bécsbe beutazhattak, azok el is utaztak, míg én több társammal együtt - mivel csak olasz vízummal rendelkezünk - Amsterdamban maradtunk. Két nap múlva azonban mi is megkaptuk a beutazási engedélyt, és így a többiek után tudtunk repülni Bécsbe.

Két hét eltelté után feleségem Bordigherából utánam jött Bécsbe. A két hét eltelté után mindössze hatan vagy heten maradtunk meg a csapat tagjaiból, a többiek hazatértek Magyarországra. Mikor feleségem megérkezett, akkor átgondoltam a helyzetünket, és arra a megállapításra jöttem rá, hogy én kifizettem 2000 dollárt azért, hogy a feleségem utánam tudjon jönni, így tehát azt tartottam helyesnek, hogy azért az összegért a feleségem lásson is valamit. Ezért úgy határozottunk, hogy a szezon időre visszautazunk Bordigherába. De hogy a pénzem biztosítva lássam, vagyishogy nehegy az következzen be, hogy a pénzünket feléljük, így a feleségemen keresztül levélileg - ugyanis a feleségem tud olaszul írni is - felvettem a kapcsolatot Milánóban élő Benito Valente nevezetű személlyel, akinek személygépkocsijai voltak, melyekkel fuvarozást vállalt. Ezt a személyt Milánóban a csapat ott tartózkodása alatt ismertem meg. Ugyanis a csapatot ő szállította a pályára. A levélben arra kértem fel, hogy amennyiben üzlettársának elfogadna, akkor azt írja meg, engem értesítsen. A levélben közöltem, hogy pénzzel akarok társulni, és az a szándékom, hogy roncs kocsikat vásároljunk meg, melyet rendbe hozva értékesítenénk. Benito válaszolt levelemre, melyben arról értesített, hogy ajánlatomat elfogadja.

Miután a vízumom már nem volt érvényes Olaszországba való utazásra, így Benito keressett fel engem Bécsben, ahol ő elvállalta azt, hogy a vízumunkat elintézi. Ezt meg is tettem. Mikor nevezett visszautazott Milánóba, akkor a Bécsben felmerülő szállodai és egyéb költségeit én fizettem ki, mely emlékezetem szerint 500 dollárt tett ki. Én ezt nem sajnáltam, azért, mert reméltem, hogy a kötött üzletben ez az összeg majd visszatérül.

Miután így már a kezünkben volt az útlevelem, mi is elutaztunk Milánóba. Benitónál szálltam meg családommal együtt. Itt átadtam Benitónak 800 dollárt, melyet nevezett át is vett. Én átvételi elismervényt tőle nem kértem. Pár nap múlva gyanút fogtam, mivel Benito nem tett említést arról, hogy mi a további szándéka, hogy a pénzzel mit csinált. Felelősségre vontam, és kértem, hogy a pénzt fizesse vissza. Miután a kérésem alól kivonta magát, kénytelen voltam késsel megfenyegetni. Ennek az lett az eredménye, hogy végül is 700 dollárt visszakaptam. Így 100 dollárt fizettem rá az esetre.

Ezután Bordigherába utaztunk családommal együtt, és itt tartózkodtunk 1957 áprilisától július végéig. Ezután feleségemmel együtt visszatértünk Bécsbe. Meg kívánom említeni, hogy Bordigherából már csak úgy tudtunk visszatérni Bécsbe, hogy Puskás feleségétől kaptunk anyagi támogatást. Ugyanis időközben felöltük a meglévő pénzkészletünket. Bécsből Östreicher Badenbe vitt bennünket, ugyanis itt olcsóbb volt a megélhetés. A Hotel Stadt Wienben szálltunk meg. Östreicher egy előszerződést ajánlott Görögországba, és ebből kifolyólag nekem átadott 2 havi fizetést, mely kitért 9000 schillinget. Két hónap eltelté után ez a pénz is elfogyott, és még mindig senki sem jelentkezett, hogy a görögországi utazást a szerződés szerint végrehajtsam.

Ismét szorult helyzetbe kerültem. Ekkor felvettem a kapcsolatot Fazekas Árpáddal, aki egy időben az MTK-nak volt a kapusa, és aki ebben az időben Nyugat-Németországban, Münchenben élt. Fazekas egy „játékosügynökkel” üzenetet küldött nekem, melyben közölte, hogy a levelet átadó ügynök hajlandó foglalkozni az elhelyezéssel. Az ügynököt név szerint Rácz Györgynek hívják, aki 42-43 éves lehet, és ügyvédi irodája van Münchenben. Úgy tudom, nevezett már régóta él Németországban. Azt nem tudom, hogy legálisan vagy illegálisan került ki Németországba. Kint Georgnak szólították. Közben jelentkeztek a görög csapat vezetői, akik közölték velem, hogy a szerződést felbontják, és végkielégítésképpen, illetve kártalanítási céljából fizetnek nekem 47 000 schillinget. Én a fenti összeget fel is vettem.

Emlékezetem szerint a pénz felvételekor 1957 októbere volt. Ebben az időben találkoztam Bécsben Puskással. Helyesebben nem Bécsben, hanem Badenben. Nevezettel vitám támadt az elhelyezkedésünkkel kapcsolatban. Ugyanis Puskás közölte velem, hogy én is el vagyok tiltva a FIFA által a játékjogomtól, és így nem veszek be egy csapatba sem a fenti oknál fogva. Én ekkor azt mondtam neki, hogy törődjön a maga dolgával, az én ügyembe ne szóljon bele. Ugyancsak ekkor kijelentettem neki, hogy én megmutatom neki, hogy kapok olyan helyen szerződést, ahova ő be sem teheti a lábát. Ekkor Nyugat-Németországba gondoltam. Meg kívánom ezzel kapcsolatban azt is mondani, hogy mikor ezt a kijelentést tettem, akkor hiúsági kérdésként vettem fel azt Puskás előtt, bántott a Puskás viselkedése.

Puskás távozása után azonban mégis úgy határoztam, elutazok családommal együtt Nyugat-Németországba, és mindaddig, amíg a játékjogomtól meg vagyok fosztva, ott élek, és megkötöm az ottani labdarúgó klubokat. Így Nyugat-Németországba utaztam feleségemmel együtt. Itt éltam 1958. márc. 3-ig. Ez alatt az idő alatt Karlsruheban tartózkodtunk egy kis panzióban, illetve később egy főbérleti lakásban, mely utóbbi a Karlsruhei futballcsapatának a tulajdona volt.

Ekkor már erős volt bennünk a honvágy. Ezt az érzést csak tetézte az, hogy 1958. febr. 15-én arról értesültem, hogy játékgengedélyt kapok a FIFA-tól. Én a fentiekre értesülve a rendőrségre mentem, és kértem az útlevelemet, hogy Bécsbe utazhassak. A rendőrfőnök érdeklődött, hogy milyen okból kifolyólag akarok visszautazni Bécsbe. Én azt válaszoltam, hogy Spanyolországba akarok leszerződni, és ezt Bécsben kell megtárgyalnom. Ennek ellenére az útlevelet nem akarták nekem kiadni, nem akartak elengedni már azért sem, mivel a Karlsruhe csapatának akartak megszerezni. Végül is március 3-án megkaptam az útlevelet, melyben úgy volt kiállítva a nevem, mint német állampolgár. Én ezt nem akartam elfogadni, és követeltem, hogy a menekült útlevelem adják vissza. Mivel ebben nem egyeztek bele, végül is kénytelen voltam az általuk adott útlevelemmel Bécsbe utazni. Bécsbe való megérkezésem után felvettem a kapcsolatot a magyar követséggel, kértem a támogatásukat, hogy hazakerülhessek. Végül is márc. 11-én útbá lettem indítva. Ugyanezen a napon át is léptem a magyar határt.

Még Bécsben való tartózkodásom ideje alatt, vagyis akkor, amikor már készültem haza, a megmaradt pénzből - mely a 47 000 schillingből még maradt - 23000 schillingért vettem egy használt személygépkocsit, amit haza is hoztam.

[popup title="[...]" format="Default click" activate="click" close text="Ezt követően arról kérdezték Garamvölgyit, hogy kint kihallgatták-e, kié a nála található névjegykártya, és mi lett a személyi igazolványával és más irataival.]

Milyen anyagi támogatásban részesült kint léte alkalmával a felsoroltakon kívül? Ezt a támogatást ki és miért adta?

Mikor Nyugat-Németországba, Karlsruheba érkeztem, akkor a város futballszakosztályától, mint már említettem, kaptam egy lakást. Ezt azért adták, hogy reménykedtek abban, hogy én a csapathoz leszerződök. Ugyanettől a csapattól, annak vezetőjétől, Vida Ferencről kaptam még 5000 márkát. Ebből az összegből azonban levontak 2000 márkát azzal, hogy azt az ügynöknek, Rácz Györgynek adják, mivel az ő érdeme volt végső fokon az, hogy én Nyugat-Németországba a fenti városba mentem. A fennmaradó 3000 márkát is azért kaptam, hogy a kapott lakást be tudjam bútorozni. A lefoglalt irataim között van felsorolva, hogy mit vettem, milyen bútorokat és egyéb tárgyakat. Eltávozásom után a lakásban mindent hátrahagytam, és így károsodást a csapat nem szenvedett.

Mit tud Vida Ferencről? Adjon személyleírást róla.

Úgy tudom, helyesebben úgy gondolom, hogy Vida már 1945 óta él Nyugat-Németországban. A beszédjéből arra következtettem, hogy azelőtt Magyarországon az osztrák határ közelében élt. Ugyanis azt mondta, hogy vidéki orvos volt. Felesége német származású. Nevezett kb. 45 éves lehet, magas (kb. 177 cm), világosbarna hajú, testalkata eléggé telt. Szemüveget hord. Ő Karlsruheban a tisztiorvosa és a futballcsapat elnöke. Halk szavú, politikai meglátását előttem nem említette.

Kit ismert meg úgy külföldi tartózkodási ideje alatt, akik rendőri vagy egyéb hatóságokkal kapcsolatot tartottak fenn?

Ilyen személyeket sem a kint lévő magyarok közül, sem a külföldiek közül nem ismertem. Nem észleltem olyat, hogy valaki is azért keresné velünk a kapcsolatot, hogy valamit tőlünk megtudjon.

Milyen emigráns személyeket és szervezeteket, illetve segélyszerveket ismert meg kint tartózkodása ideje alatt?

Párizsban való tartózkodásom ideje alatt tapasztaltam azt, hogy a szállodánk melletti épületrészben csomagokat állítanak össze. Később megtudtuk azt, hogy a csomagokat, mint segélyt Magyarországra küldik. Úgy különben a szervezetet nem ismertem, annak tagjai ismeretlenek előttem. Egyéb szervvel nem találkoztam.

A feltett kérdésekkel kapcsolatban kíván még valamit elmondani?

Én csak azt kívánom kihangsúlyozni, hogy azért maradtam hosszabb ideig kint, mivel el akartam érni azt, hogy feleségem is lásson valamit külföldről, és mivel itthon tanult olaszul, el akartam érni azt, hogy egy ideig éljen is Olaszországban. Miután felébredt bennem és feleségemben a honvágy, nem érdekelt az, hogy kellő szerződést ajánlanak, mindenáron haza akartam jönni. Egyebet elmondani nem kívánok, vallomásom a valóságnak megfelelően lett felvéve, melyet elolvasás után egyetértőleg aláírtam.

Felvette: r. szds.

Garamvölgyi Ágoston

Jelzet: ÁBTL 3.1.5. O-16979. 17-24. oldal.

3. Garamvölgyi Ágoston sajátkezű önvallomása Puskás Ferencről

d. n.

Puskás: 1950 augusztusában ismertem meg, mikor a Honvédhoz kerültem, mint labdarúgó. Ebben az időben én eléggé neveletlen és fiatal játékos voltam, éppen ezért a nevesebb játékosok közelébe nem igen kerültem, sőt abban az időben még a közös vacsorákat, amik mérkőzés után voltak, nem igen látogattam. Első időmben nekem sok vitám volt a Honvéd-vezetőkkel, egyrészt azért, mert az ígért és megbeszélte jutalmakat nem kaptam meg, sőt a mérkőzések után járó prémiumot sem. Ebben az időben ismertem meg Puskást közelebről. Puskás volt az, aki szembezállt a vezetőkkel, és megpróbálta nehézségeimet könnyebbé tenni. Ez a közbelépése sikerült is, de közelebbi viszony ezért a tettéért köztünk nem lett. Mint embert ebben az időben kezdtem megismerni, habár ő az első csapatban, én a második csapatban játszott, vagyis játszottam. Ahogy visszaemlékszem, sok játékosnak segített, nemcsak a Honvéd berkein belül, hanem más csapat játékosain is. Én Puskást 1950 előtt, mint labdarúgót nem ismertem közelebről, csak újságon keresztül. A Honvédben megismertem emberi jó tulajdonságait, és mint labdarúgót is. Mint ember nagyon jószívú, és mindenkin segített, akin tudott. A csapaton belül a kisebb játékosok mellé állt, ha az a játékos esetleg segítségre szorult. A kollektívát soha nem bontotta, hanem inkább összefogta. Én ebben az időben sok gonddal küzdöttem, egyrészt azért, mert nem tetszett az, hogy tartaléka vagyok a Grosicsnak, másrészt azért, mert nősilés előtt álltam. Feleségem, úgy, mint én, elég szegény sorsban éltünk. A Honvédtól kapott lakásban még fekvőhelyünk sem volt, és bizony elég nehezen indultunk el az életnek. Ezeket azért kívántam megjegyezni, mert ezekben az időszakokban az egyéni, vagyis a családi gondok eléggé körülvettek, és így csak a magam sorsa és jövője érdekelt.

Puskás tudomásom szerint nem volt a pártnak tagja, ezt abból is tudom, mert abban az időben én tagjelölt voltam, és azon gyűléseken vagy szemináriumokon, amiken én jelen voltam, őt nem láttam. Politikai felfogását nem ismerem, mert erről nem esett szó a Honvédban való tartózkodásom alatt. Én úgy ismertem, hogy a sportnak él, és hivatásának érzi azt, a nagy neve után ez érthető is. Én barátja soha nem voltam, és nem is igyekeztem lenni soha. Esetleg ha pénzt kértem tőle kölcsön, ami egy-két alkalommal fordult csak elő, én ezt a pénzt, ami csekély összeg volt, ahogy tudtam, visszaadtam neki. Baráti társaságát nem ismertem, mert ami időt én vele töltöttem, az a kötelező edzés, vagy túrák és mérkőzések voltak. Egy kiszolgálóját ismertem, az sem volt mindég vele, Polák Alinak hívják.

Családi élete, amint tudomásom szerint van, nagyon jó, szereti a családját.

Miután elhagytuk az országot, az első időket a csapattal töltöttük, egészen addig, míg a csapat szét nem oszlott a dél-amerikai turné után. A túrák alatt Puskást minden országban szeretettel fogadták, mivel nagy neve után legjobban őtet ismerték. Az európai túrák alatt mindenki igyekezett a maga dolgát intézni, mivel a játékosok semmi hírt nem tudtak családjukról. Így jómagam is csak ezzel foglalkoztam, de összekötöttem nem kaptam. Ha jól visszaemlékszem, a Puskás volt az első, aki feleségét és gyermekét viszontlánta.

Dél-Amerikából hazajövet, ekkor már minden játékos felesége Nyugaton volt, itt jött arról szó, hogy ki marad külföldön. Ekkor még senki nem adott konkrét választ erre. Ekkor Puskás csak annyit mondott, hogy ő még nem tud semmit, majd meglátja, mi lesz Bécsben. Én ebből arra gondoltam, hogy felesége válasza döntő nála. Mikor Bécsben szanaszét mentünk, és csak 6-7 játékos maradt ott, én azt láttam, hogy minden játékos és családja eléggé különvált a másiktól, és mindenki a maga dolgát intézi. Így megint csak az edzéseken és sportmegnyilvánulásokon vettünk közösen részt.

Puskás ebben az időben a Havas Ica és családjával töltötte idejét, legtöbbit Havas Icaival láttam. Ebben az időben egy alkalommal Puskás meghívott a házassági évfordulójára, amit egy Bécsben élő magyar vendéglősnél tartott meg, én Feri bácsinak ismertem. Itt szintén a Havas Ica egész családja, Östreicher, feleségem és én, D. Szabó, egy osztrák illető, akit Schuh Franznak hívtak, és egy pár idegen osztrák, akit névleg nem ismerek [volt jelen]. Itt a társalgás csak arról szólt, hogy a FIFA mit fog dönten az ügyünkben. Az egyéni dolgokról, vagyis dolgáról senki nem nyilatkozott, így én sem.

Puskás a görög túra előkészületein jelen volt, én itt már kezdtem elmaradozni tőlük, és nem igen érdeklődtem a görög út iránt. Ebben az időben Puskás és családja a Hotel Bavariában lakott. Egyszer-kétszer a Goál presszóban és a Hotel Münchnerhofban találkoztunk, de csak üdvözlöttük egymást. Ő már akkor tudta, hogy én nem Görögbe, hanem Olaszországba megyek, ez őtet nemigen érdekelte, és nem is érdeklődött efelől. Még mielőtt elutaztam volna, Puskást nem láttam egy pár

napig, okát később tudtam meg, mivel senki nem nyilatkozott ügyeiről. Puskás az Östreicherrel beszélt, és így tudtam meg, hogy Puskás az Interrel tárgyal, amely csapat Milánóban van. Hogy Puskás mit tárgyal, és az miben végződött, azt nem tudom, de a későbbiekben erről is beszámolt némileg Puskásné az olaszországi együttléttünk alatt. Puskásnak szerződést kínált ez a csapat, de megegyezni nem tudtak. Mikor én Bécsből elutaztam Olaszországba, Puskásokkal már nem találkoztam. Olaszországban (Bordigherában) találkoztunk először Puskásnéval és kislányával. Puskásné mondta el, hogy Öcsi Ciprusban van, ahova az ott élő régi magyar válogatott, Zsengellér hívta meg egy-két mérkőzésre. Puskás Ciprusból Bordigherába jött, és ott egy hetet töltött. Ezt megelőzően, még mielőtt Puskás Görögországba ment, azt hallottam, hogy Londonba utazik, de hogy miért ment oda, azt nem tudom, hallomásom szerint egy időben Puskás írt egy sportkönyvet is, hogy ezt tisztázzák, vagyis hogy ezt a könyvet kiadják, azért utazott Londonba. Én tőle ezt nem kérdeztem, és ő erről nem is beszélt. Nekem ciprusi útjáról csak annyit mesélt, hogy a Zsengellér sem talált jobb helyet magának, nagyon ütött-kopott városban edzősködi. Puskás még azt mondta, hogy játszott egypár bemutató mérkőzést a Zsengellér csapatában, és ezért elég szép prémiumot kapott, de hogy mennyit, azt nem említette.

Bordigherában kevés tartózkodása alatt együtt a tengerpartra csak néha mentünk, kétszer-háromszor a közeli szórakozóhelyekre. Arról tudomásom van, hogy az ott élő Fenzl Norbertóval teniszezni járt, és annak kocsiával néha a távol eső szórakozóhelyekre, de ezeket nem tudom, mert nem voltam jelen, már csak azért sem, mert erre pénzem nem volt. Puskásnak ezzel az illetővel komoly kapcsolata nem lehetett, mert ez az illető az apjára szorulva élt, tudomásom szerint az apja egy hotelt vezetett, amiért fizetve lett, a fia ebben csak segédkezett. Egy hét eltelté után Puskás tőlem el sem köszönve távozott Bordigherából, feleségemtől is csak futva köszönt el. Később Puskásnéól tudtam meg, hogy férje Bécsbe utazott, én felkerestem levelemmel Puskást, de erre a levelemre válasz nem jött. Puskásné később egy kisebb lakásba költözött, így csak néha láttuk. Egyik találkozásunkkor nagy honvágyról panaszkodott, és azt mondta, hogy nem bírja tovább az egyedüllétet, lehet, hogy hazamegy. Miután én megint Bécsbe utaztam családommal, Puskásnéól anyagi segítséget kértünk, amit meg is kaptunk, de szűkös anyagi helyzete miatt csak keveset tudott adni (ebből fedeztük a vonatköltségünket). Ezt a pénzt én Bécsben vissza is adtam Puskásnak a görög fizetéséből. Bécsbe érkezésem után kb. egy hét elteltével találkoztam csak Puskással, egy kocsiiban ült, amit egy Varga nevezetű vezetett. Itt érdeklődtem hogyléte iránt, de ő semmit nem válaszolt, csak annyit, hogy jól van. Én láttam rajta, hogy beteg, de ő erről nem nyilatkozott. A későbbiekben tudtam meg, hogy komoly betegségen esett keresztül, de erről többet nem tudok. Pár nap elteltével hallottam, hogy Polák Alival együtt Olaszországba (Bordigherába) utazott.

Két hónap elmúltával edzésre készültünk a görög külföldi nemzeti válogatottal, a találkozó[hely] a Goól presszó volt, én egy kissé késve érkeztem oda, itt találkoztam megint Puskással, ő azzal fogadott, hogy egy üzenetet akar nekem átadni, és ezért várjak egy kicsit. Később közölte velem, hogy Bordigherában keresett egy illetőt, aki egy edzői szerződést ajánlott fel részemre, ha akarom, keressem fel az illetőt, de ő azt ajánlja nekem, hogy még ezzel várjak, mert lehet, hogy Hollandiában lesz egy túra, és ezt már ne hagyjam ki. Később hallottam az Östreicher-től, hogy Öcsi anyagi zavarokkal küzd, és ebben legyünk segítségére. Tudomásom szerint a görögöktől kapott pénzből (aki játékos ebben benne volt) az Östreicher valami összeget mindenkitől levett az Öcsi részére, sőt később az Östreicher is segítette Puskást anyagilag. Ebben az időben családommal Bécs mellett, Badenben laktam, ez pár nappal Németországba való utazásom előtt volt. Badenben a Stadt Wien presszójában ünnepeltük a feleségem és Östreicherné születésnapját. Jelen csak négyen voltunk, a két feleség, az Östreicher meg én, kis idő múlva az Östreicher távozását jelentette be, de hova, miért, azt nem mondta, két óra eltelté után Östreicher visszajött, de akkor már a Puskás, Varga és két, nekem ismeretlen fiatal, magyarul beszélő egyén társaságában.

Ez a két ismeretlen illető be sem mutatkozva helyet foglalt asztalunknál (az ismeretlen egyének helyfoglalását és be nem mutatkozását feleségem meg is szölte, de ezek semmit sem szölvé ültek tovább). Én úgy gondolom, hogy ezek ilyen Puskás-focirajongók voltak. A társalgás az olasz labdarúgással és hanyatlása körül folyt, szó volt még arról, hogy milyen örült volt az a görög, aki azt az összeget kifizette nekünk. Puskás még azt mondta nekem, hogy az én helyzetem nagyon nehéz lesz, az elhelyezkedésre vonatkozólag, de én ebben megnyugtattam azzal, hogy az elmúlt időben nekem több ajánlatom volt, annak ellenére, hogy még tartott az elfiltásom. A társalgás visszatérelődött a görög dolgokra, és itt beleszólt a Varga nevezetű, erre én kikértem magamnak a hozzá nem értők beleszólását, így egy kissé elmérgesedett a társalgás. Feleségem és én felvetettük azt, hogy miért dőlt dugába a görög ügy, és arra kértem az Öcsit, hogy az én dolgomba igyekezzen ne beleszólni, mert úgy, mint ahogy ő, én is magam igyekszem sorsomat irányítani. Itt láttam utoljára Puskást. Még mikor én a Fazekas kapusnál Münchenben tartózkodtam, Fazekastól hallottam, hogy Puskás írt neki, és kéri tőle tartozását. Hazajövetelem előtt Bécsben azt hallottam, hogy Puskás Bordigherában tartózkodik.

Jelzet: ÁBTL 3.1.5. O-11912. 19-25. oldal.

4. Garamvölgyi Ágoston kézzel írt önvallomása Kocsis Sándorról

d. n.

Kocsis: 1950 augusztusában, mikor a Honvéddhoz kerültem, ismertem meg. A Honvéd sporttisztai tanfolyamán két-három órán együtt részt vettünk. Edzéseken és mérkőzéseken voltunk még együtt. Kocsist, mint embert nemigen ismertem, már csak azért sem, mert mérkőzések után ő volt az első, aki elhagyta az öltözőt, sőt közös vacsorán sem láttam sokszor.

Kocsist kb. így lehet jellemezni. Senkivel és semmivel nem törődő ember. Mielőtt még megnősül[ti], magára sokat nem adott. Én amint tudom, a labdarúgás a mindene, hisz elég korán jött fel, mint válogatott, és hamar nagy névre tett szert. A Honvéd labdarúgó [csapat] berkein belül hangját keveset lehetett hallani, az első időben Puskással nemigen jött ki, erre azt mondták, hogy két dudás nem fér meg egy csárdában. Szüleit nagyon szereti, édesapja minden mérkőzésen jelen volt, sőt édesanyját is többször láttam.

Barátságban nem voltam vele, és így közelebről nem ismerem. Tudtommal pártnak tagja nem volt. A csapat berkein belül politikáról szó nem volt, így őt sem hallottam politikai véleményéről. Együttléttünk alatt Budai II. és Czibor volt a barátja, ez érthető, hisz mindhárman egy anyacsapattól kerültek ki. Hogy kivel állt még barátságban, azt nem tudom, legtöbbször Budai II.-vel láttam, de itt is csak a sportmegmozdulásokon és előkészületeinken.

Miután a csapat szétszéledt, vele inkább a Münchnerhof Hotelban találkoztam. Ebben az időben Kocsis a hazajövetellel foglalkozott, amint láttam, tanácstalan volt. Tudomásom szerint többször beszélt onnan telefonon a szüleinek, hogy mi volt a beszélgetés lényege, azt tőle tudtam, szülei hívták őt haza. A feleségem és gyereken kívül még vele láttam anyósát és felesége leánytestvérét, akik Bécsben élnek. Mikor én Olaszországban (Bordigherában) voltam, az újságból tudtam meg, hogy Kocsist a Fiorentina szerződteti. Később ugyancsak az újságból tudtam meg, hogy Kocsis Zürichben van, és lehet, hogy ott szerződik. Én levelezésben nem álltam vele, sem családjával, így amit tudtam róla, azt csak az újságból tudtam.

Kocsis a görög túra után vált el a társaságtól, és utazott el Bécsből. Még milánói tartózkodásom alatt beszéltem egy Solti nevű illetővel, aki azt mondta nekem, hogy ő foglalkozik Kocsis szerződtetésével. Mielőtt hazatértem, azt hallottam, sőt olvastam az újságban, hogy Kocsis már bajnoki mérkőzést játszott. Hazautazásom előtt hozzátartozóival nem találkoztam, így róla többet nem tudok.

Jelzet: ÁBTL 3.1.5. O-11912. 26-27. oldal.

5. Garamvölgyi Ágoston kézzel írt önvallomása Czibor Zoltánról

d. n.

Czibor: 1956 elején ismertem meg, mikor a Honvéddhoz másodszor kerültem vissza. Tudomásom szerint a Kinizsiből a Csepelbe, és onnan került a Honvédba. Az itthon eltöltött, vagyis a Honvédban együtt eltöltött idő alatt csak a sportversenyeken és annak előkészületein voltunk együtt. Barátságban sem ebben az időben, sem a későbbiekben nem kerültem vele. Mikor az országot elhagytuk, és a dél-amerikai túránknak vége lett, Rómában voltam vele együtt, egy hetet. Mikor a csapat szétszéledt, Czibor rögtön Rómába ment, mivel ott az AS Romával előszerződése volt. Ebben az időben a családja már Rómában lakott, az egyesülettől kapott lakásban, amit ő mesélt nekünk.

Én róla nagyon keveset tudok, mert komolyan venni tőle semmit nem lehetett, mindenből viccet csinált. Míg vele együtt Rómában voltam, ő azt mondta nekem, hogy az ottani szerződése biztos, mikor én egy héttel később elváltam tőle, és visszautaztam Bordigherába, ott az újságban olvastam, hogy Czibor a Firenzével tárgyal. Két hónappal később szintén újságon keresztül tudtam meg, hogy Barcelonába (Spanyolországba) ment, és ott a Barcelonával köt szerződést. Rómában eltöltött idő, amit némileg Cziborral töltöttem, nekem egy kissé kellemetlen volt, mert családját nem ismertem közelebről. Feleségét is csak az itthoni mérkőzéseken láttam néha. Mikor a Honvéd csehszlovákiai túrán családostól együtt volt, akkor sem voltunk sokat együtt. Feleségem nagyon új és szerény volt, és a Honvéd-asszonyok barátságát nemigen kereste, a versenyt nem tudta és nem is akarta felvenni a többi asszonnyal, így Czibornéval sem.

Czibort mint embert nem ismertem [popup title="[...]"] format="Default click" activate="click" close text="Anonimizált szövegrész.]. Mint játékost becsültem, mert jó labdarúgó volt. Rómában az egy hét alatt egy-két szórakozóhelyen voltunk együtt, de ezt ritkán tette, mert az ottani profi labdarúgás tiltotta ezt, sőt a vezetők súlyosan büntették ezeket. Két-három alkalommal elkísértem Czibort az edzésekre, azzal a szándékkal, hogy én is edzek, de az ottani vezetők és edző ezt nem engedték meg nekem, így csak végignéztem az edzéseket. Baráti köre inkább az AS Roma labdarúgói voltak, idejét a labdarúgópályán és annak klubjában töltötte. Ebben az időben Czibornak sok olasz labdarúgó-rajongója volt már, akik, ha látták, meg-megállították őtet, ezeket a rajongókat én nem ismertem. Egy alkalommal találkoztunk a Sárosi Gyurkával, akit abban az időben küldtek el az AS Romától. Beszélgetésünk rövid volt, mert akkor tudtam meg Sárositól a görög követség címét, és én rögtön el is váltam tőlük, hogy felkeressem a görög követséget, mivel az Östreicher azt írta nekem, hogy a görög vízumom ott van, amivel Görögországba és onnan Egyiptomba megyünk próbajátékra, de ebből nem lett semmi. Czibor nekem azt mondta akkor, hogy ne foglalkozzak a görög dologgal, hanem maradjak Olaszországban. Felajánlotta anyagi segítségét, de én azt nem fogadtam el, így utaztam, és váltam el tőle Rómából.

Ottlétem alatt a családjá egy kissé szűkösködött, már azért is, mert Czibor családjá 7 főből áll: feleség, 3 gyerek, Czibor húga, az itthonról magával vitt cselédnő és ő maga. Czibor kocsit tartott, amin tudomásom szerint később túladdott. Én a családi és privát dolgaiba nem turkáltam, nem kérdeztem soha tőle, hogy most mit csinál, már csak azért sem, mert akkor én úgy tudtam, hogy a szerződése biztos. Barátaim nem ismertem, közel hozzá soha nem férkőztem és nem is akartam. Ő nagynevű játékos volt, engem nagyon kevesen ismertek. Ha társasággal volt, én soha nem mentem közéjük, mert én ismeretlen voltam számukra. Pedig Rómában játszottam, de az újságok nem az én nevemet közölték.

Bordigherába való visszautazásom után Puskásné közölte feleségemmel, hogy Czibor írt neki, és nekem üdvözetét küldi. Mikor már én családommal együtt Nyugat-Németországban voltam, onnan felkerestem Czibort levelemmel, de erre választ nem kaptam. Úgy gondolom, hogy válaszra sem méltatott, mert levelem nem tért vissza, ezek szerint kézhez kapta azt. Hazatérésem előtt Bécsben hallottam, hogy Czibor Barcelonában köt szerződést, többet róla nem tudok.

Jelzet: ÁBTL 3.1.5. O-11912. 28-30. oldal.

6. Garamvölgyi Ágoston kézzel írt vallomása Kalmár Jenő edzőről

d. n.

Kalmár. 1952-ben ismertem meg, mikor Puskás Feri bácsinak helyét ő vette át. Az első időben keveset voltam vele, mivel ő az első csapattal volt állandóan, én a második csapatban játszottam. Az edzéseimet vele bonyolítottam le, mivel kerettag voltam. 1952-ben, mikor a válogatott az olimpiára készült, Kalmárral egy kis összetűzésem volt, és ebből az összetűzésből egy fal keletkezett közöttünk. En ebben az időben tagja voltam az olimpiai keretnek. Az előkészületeken mindig pontosan megjelentem, egy alkalommal az újságban olvastam, hogy meg vagyok hívva a keret edzőmérkőzésére, és ugyanakkor a B-keretben is szerepeltem, így nem tudtam, hogy hova menjek. Tudomásom szerint Kalmárnak kellett kiértesíteni a játékosokat, de engem nem értesített, ezt később tudtam meg. Mivel nem jelentem meg az előkészületi edzésen, kimaradtam a keretből, és így nem tudtam az olimpiai kerettel elutazni az olimpiára. Kalmárnak később ezt megmondtam, és ebből támadt közöttünk az a bizonyos fal, ami végigkísért együttlétünkig.

Kalmárnak a csapatban nagyon sok szava nem volt, mivel a csapat tele volt neves játékosokkal. Edzéseit mindenki szívesen csinálta, mert mint szakembert minden játékos elismerte.

Mikor a csapat szanaszét ment, ő Bécsben tartózkodott a családjával együtt. Rövid idő elmúltával átvette a bécsi Wacker edzéseit. Mikor a görög dologba én is beléptem, tudtam meg, hogy Kalmár is annak a csapatnak lesz az edzője. Én ezzel nemigen törődtem, mert a görög ügyek elindulása előtt látható volt, hogy nem lesz végleges a szerződésünk. Kalmárral ebben az időben néhányszor találkoztam, mivel ügyünk együvé tartozott. A görög különítmény edzéseit ő vezette, de csak felületesen, mert a Wacker (bécsi) edzéseit tovább folytatta. Két-három alkalommal találkoztam vele a Goól presszóban. Egyszer egy ilyen találkozásnál Kalmár nekem azt mondta, miért nem megy haza, Guszti, hisz magának nincs olyan nagy neve, hogy itt kint szerződést tudjon kapni, én erre azt válaszoltam, hogy miért nem megy haza Jenő bácsi. Ő erre azt mondta nekem, hogy ő már régen hazament volna, de a családjá nem jön, én ezt meg is értettem, mert tudomásom szerint a felesége osztrák, és így a családjá nélkül nem akar hazatérni.

Baráti társasága főleg feleségén keresztül az ott élő rokonokból áll. Idejét többnyire a Wacker sporttelepén tölti. Az ottani elfoglaltsága végett keveset láttam, így csak annyit tudok róla, hogy a görög dolog végeztével továbbra a Wacker edzője maradt.

Ismeretségem vele nem volt baráti, még sporttársi sem, mert bennem mindig az olimpiai lemaradásom élt, aminek részesét őt láttam. Levezetésben nem álltam vele. Családjáról annyit tudok, hogy leányát tovább egy osztrák iskolában taníttatja, felesége végzi a házimunkákat. Mielőtt hazajöttem, nem láttam.

Jelzet: ÁBTL 3.1.5. O-11912. 31-33. oldal.

Címkék:

[aranycsapat](#) ^[2]

[Puskás](#) ^[3]

[sport](#) ^[4]

[sporttörténet](#) ^[5]

[futball](#) ^[6]

[kivándorlás](#) ^[7]

[emigráció](#) ^[8]

Kiadás: 13. évfolyam (2013) 6. szám

Forrás webcim: https://www.archivnet.hu/kuriozumok/a_nagyok_armyekaban.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/kuriozumok/a_nagyok_armyekaban.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/aranycsapat>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/puskas>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sport>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/sporttortenet>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/futball>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kivandorlas>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/emigracio>